

Základní škola Kolín

Mnichovická 62

Absolventská práce žáka 9. ročníku

školní rok 2006/2007

Barbora Suchová

Základní škola Mnichovická 62, Kolín

Absolventská práce žáka 9. ročníku

Dějiny města Kolína

Barbora Suchová

Vedoucí práce: Iva Lokajová

Školní rok: 2006/2007

Úvod

Pro svou závěrečnou práci jsem si vybrala téma „Dějiny města Kolína“. Vybrala jsem si ho, protože mě osobně dějiny města, ve kterém jsem se narodila a ve kterém žiji, dosti zajímají. Při zpracovávání této práce jsem se dozvěděla opravdu zajímavé věci. Kdybyste se na ně zeptali lidí z Kolína, spousta by o nich vůbec nic nevěděla. Je to tím, že lidé se o město, ve kterém žijí nezajímají buď vůbec, anebo se zajímají jen o aktuální věci. To, co bylo, jim je „ukradené“. Nepotřebují to vědět, a tak se o to nezajímají. Škoda. Dozvěděli by se třeba, jak staré je město, kteří významní lidé se zde narodili, kteří zde žili, jak to tu vypadalo se školstvím a další zajímavosti. Pokud lidé vědí o existenci alespoň nějakých památek v Kolíně, jsou spokojeni. Ale aby o nich věděli něco více, to už ne.

Ve své práci jsem se zaměřila na období od pravěku až po 19. století.

Obsah:

Pravěk v Kolíně	str.1 – 7
První lidé	str.1
První usedlí obyvatelé	str.1
Eneolit	str.2
Doba bronzová	str.2
Doba železná	str.2 – 3
Doba římská	str.3
Obrazová příloha	str.4
Doba stěhování národů	str.5
Počátky středověku	str.5
Za Velké Moravy	str.6
10.století	str.6
11.století	str.7
Nejdůležitější data	str.8 – 9
Město Kolín	str.10 – 13
Založení + datované zprávy	str.10
14. – 15.století	str.11
Obrazová příloha	str.12 – 13
Husitská revoluce	str.14 – 16
Školství	str.17
Židé	str.18 a 23
Po roce 1519	str.19
17.století	str. 20 a 24
Náboženství	str.21 – 22
18.století	str.25 – 26
19.století	str. 27

Pravěk v Kolíně

Odpradávná hrála řeka v životě člověka důležitou úlohu. Byla zdrojem života, přinášela s sebou úrodu a byla zdrojem pitné vody a ryb. Tvořila přirozenou hranici mezi jednotlivými oblastmi osídlení. Odpradávná podle ní vedly migrační stezky zvířat, lidí a nakonec cesty obchodních karavan. Velice důležité bylo mít v blízkosti osady brod. Levý břeh **Labe** byl na Kolínsku tvořen vyvýšeninou, proto se řeka rozlévala spíše na zálabskou stranu a brod se nacházel na místě dnešního hlavního nádraží. Proto převážná část archeologických nálezů v Kolíně pochází z levého břehu Labe, pravěké osídlení pravého kolínského břehu Labe nebylo, kromě hánínského návrší, tak intenzivní jako levého.

Soudí se, že se **první lidé** objevují v Evropě a zároveň v Čechách před více než 1,8 mil. let (homo erectus). Z katastru Kolína pak nejstarší doklady pocházejí z doby snad kolem **150 tisíc let (homo sapiens)**. Stopy pravěkých lovců v Kolíně dokazují náhodné nálezy. Není jich však mnoho, protože tehdejší lidé žili nestálým způsobem života a tudíž po sobě nezanechávali příliš mnoho stop. Pak se také jedná o nálezy velmi staré a v neposlední řadě i uložené velmi hluboko pod povrchem. Tak byla například v bývalé Buzkově cihelně na Kouřimském předměstí objevena kulturní vrstva v hloubce 8 m obsahující kosti zvířat, kostěné a kamenné nástroje. Další objev byl učiněn v Plynářské ulici, kde bylo při výkopu nalezeno ohniště a pazourkové nástroje. Za Lučebními závody na Pražském předměstí bylo nalezeno sídliště se zvířecími kostmi a pazourkovými nástroji.

První usedlí obyvatelé – zemědělci – přišli na území dnešního Kolína někdy v průběhu **6. tisíciletí před Kr.** z východních Čech, kam dospěli přes Českomoravskou vrchovinu ze severozápadní Moravy z oblasti Olomouc – Mohelnice. Byli to nositelé **kultury s lineární keramikou**, nazvané podle typické výzdoby na nádobách. Později na ně navázal lid **kultury s vypíchanou keramikou** a lid lengyelského kulturního komplexu – moravské malované keramiky. Sídlištní jámy tohoto lidu i s kostrovými hroby byly v Kolíně nalezeny asi na šesti místech, a to na pozemcích dnešních Lučebních závodů, kolem Polepského a Nebovidského potoka, na Sandberku, Na Vinici a u bývalé měšťanské chlapecké školy v Komenského ulici.

5500 - 3800 př. Kr.

◀ Kolín. Nádoba kultury s lineární (vlevo) a vypíchanou keramikou (vpravo).

Keramika

Doklady prvních keramických výrobků pocházejí již z paleolitu, např. Věstonická Venuše. Avšak znalost technologie výroby keramické hmoty je plnohodnotně využívána při výrobě hliněných nádob až díky usedlému způsobu života prvních zemědělců v neolitu. Svojí všudypřítomností, proměnlivostí a výzdobou se keramické nádoby staly pro celý pravěk a rannou dobu dějinnou základním chronologickým a kulturním ukazatelem. Některé archeologické kultury se nazývají podle typického tvaru či výzdoby nádob – lineární, vypíchaná, moravská malovaná a šňůrová keramika či kultury nálevkovitých a zvoncovitých pohárů.

Eneolit – pozdní doba kamenná – v Kolíně byly z této doby odkryty hroby a sídlištní jámy s bohatým obsahem v areálu Lučebních závodů. Později se zde projevila **kultura nálevkovitých pohárů**, hrobové nálezy byly objeveny V Hrobech (Draslovka), v Havlíčkově ulici (lihovar), Tylově ulici, Plynárenské ulici, Starokolínské ulici (Droždárna) a u Práchevny. Další kultury, jejichž pozůstatky byly v Kolíně objeveny jsou: **kultura lidu se šňůrovou keramikou** (Lučební závody, Draslovka, Táboritská a Plynárenská ulice), ojedinělý hrob byl nalezen U Vodárny, dále **kultura lidu se zvoncovitými poháry** (lihovar), další pohřebiště byla nalezena v místech stavby hotelu Savoy, u dívčí měšťanské školy ve Školské ulici a v Přídvorské ulici na Zálabí.

Z doby bronzové 2.000 – 700 let př. Kr. bylo nalezeno velké pohřebiště se 143 kostrovými hroby v blízkých Polepech. V Kolíně pak byly učiněny nálezy v Heverově, Táboritské a Plynárenské ulici, dále pak Na Vinici a depot bronzových hřiven byl nalezen na Háníně.

V mladší době bronzové se v okolí Labe střetávají dvě kultury, a to **knovízská a lužická**. Obě jsou to kultury popelnicových polí, to znamená, že své mrtvé spalovali a jejich popel ukládali do urny-popelnice. Začínaly zde vznikat první opevněné osady, předchůdci hradišť. Opět byly nejčetnější nálezy učiněny v Lučebních závodech, V Hrobech, Havlíčkově ulici, Starokolínské ulici a Na Vinici.

Ze starší doby železné 750 – 400 př. Kr. se uchovaly v Kolíně opět nálezy dvou navzájem se prolínajících kultur, a to **bylanskou a platěnickou**. Hlavním pramenem poznání obou kultur jsou pohřebiště. Známkou bylanské kultury jsou bohaté „knížecí“ komorové hroby, které byly sрубové konstrukce, doplněny mohylou a luxusní výbavou, v doprovodu otroků či sluhů. Projevem vyjímečného postavení jsou pohřby na čtyřkolových vozech (někdy jen symbolických). Dva z těchto hrobů byly objeveny na Štítarském předměstí při stavbě supermarketu Plus a obchodního centra Kaufland v roce 1996 a 2000. Další nálezy byly učiněny Na Kutnohorském předměstí, na Štáralce, v okolí ulic Komenského, Smetanova, V Hrobech a Plynárenská. Pro platěnickou kulturu jsou typické hroby se žárovými pohřby skromnější výbavy.

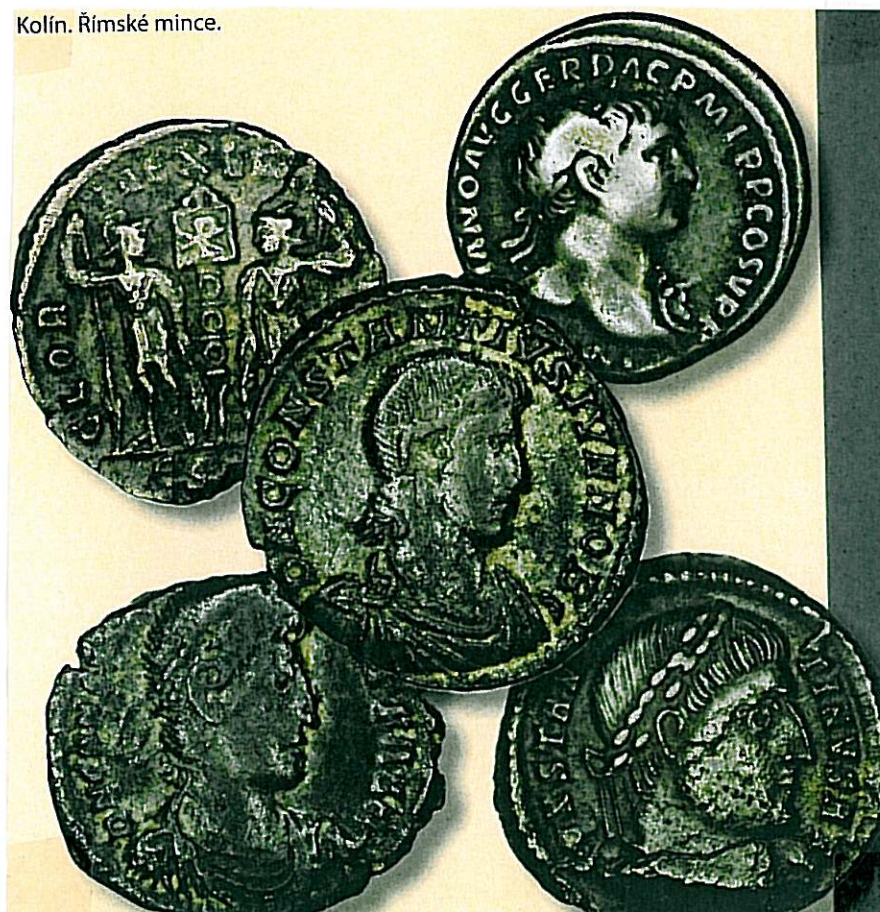
Z mladší doby železné, z období 400 – 50 let př. Kr. bylo v roce 1936 v místech dnešních Lučebních závodů nalezeno přes 80 kusů železných nástrojů: sekery, nože, srp, kosa, radlice, pérové nůžky, klíč, průbojník, kladivo, lopatka, část řetězu, hrot kopí, závěs kotle, kování a součásti vozu. Tento soubor předmětů byl snad uložen jako dar do bažiny, anebo přímo do vodního toku.

Z této doby také nacházíme stopy **keltského osídlení** nálezy sídlištních jam na Háníně, V Hrobech, V Opletkách, v Lučebních závodech a na Sandberku. Dále pak na Šťáralce, na Královské cestě, na Pražském předměstí a v Pekelském údolí.

Z doby římské 50 let př. Kr. – 395 let po Kr. patří okolí Kolína mezi místa s větší koncentrací výskytu římských mincí. Toto místo bylo totiž významné nejen v dopravě (řeka Labe), ale křížily se zde i obchodní cesty. Římské mince byly nalezeny také přímo na území Kolína a největší nález byl objeven v lokalitě „v Borcích“ u Starého Kolína. Osídlení v době římské se soustřeďuje na návrší V Hrobech, Starokolínské ulici a na Sandberku, kde byla nalezena bronzová spínadla, spony, jehlice a závěs a kování picího rohu.

Kolín. Římské mince.

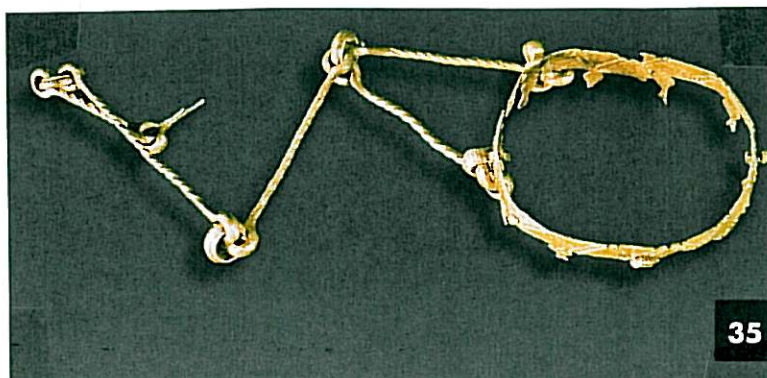
Kolín, Sandberk

Písečné návrší jihozápadně od Kolína, výhodné a často vyhledávané k osídlení téměř po celý pravěk. Dnes je těžbou písku zcela zničené a na jeho místě se nachází stejnojmenné jezero.

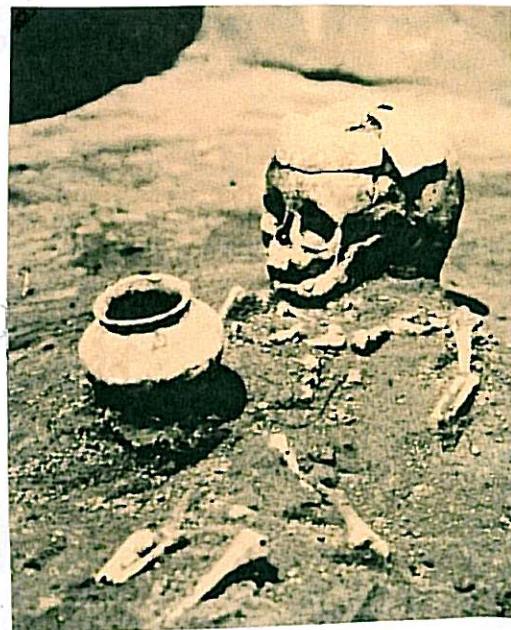

▲ Kolín-Sandberk. Bronzová spinadla - spony a jehlice (ze soukromé sbírky).

Kolín - Sandberk. Závěs a kování picího rohu. ►

Doba stěhování národů – 395 – 568 po Kr. V Evropě dochází k velkým migracím především germánských kmenů, a také k rozpadu Římské říše. Tato epocha se na našem území nijak zvlášť neprojevila. Archeologickými prameny poznání této doby v Čechách jsou převážně nevelká kostrová pohřebiště. Objevují se na nich skupiny hrobů s bojovnickou a jezdeckou výbavou, ale také osamocené nákladně budované hrobky tehdejší elity. Kostrové hroby z doby stěhování národů byly v Kolíně dosud nalezeny jen u plynárny na Kutnohorském předměstí.

Počátky středověku – 568 – 1260 po Kr. Na našem území se objevují v průběhu 6. století Slované, jejich osídlení bylo zpočátku husté. Slované zakládali otevřené osady s typickým slovanským čtvercovým nebo obdélníkovým domem se zahloubenou podlahou s ohništěm v jednom z rohů. Hospodářství oproti germánskému zaostávalo hlavně co se týče řemeslné výroby. Známa jsou jejich pohřebiště se žárovými hroby s popelnicemi, nad nimiž byly někdy navršovány malé mohyly. V polovině 7. století se staly české slovanské kmeny součástí Sámovy říše, která se postavila na odpor avarské nadvlády v Podunají. Z avarského prostředí k nám pronikají typické lisované, později lité pásové garnitury (bronzové i zlacené opasky) a jiné šperky, dále pokročilejší keramika a novinky ve zbraních. Na pohřebištích se postupně přechází od žárového způsobu pohřbívání ke kostrovému pod mohylou. Obraz života na řece doplňují nálezy dřevěných člunů vydlabaných z jednoho kusu kmene stromu. Při regulaci Labe byly v Kolíně objeveny nejméně dva exempláře.

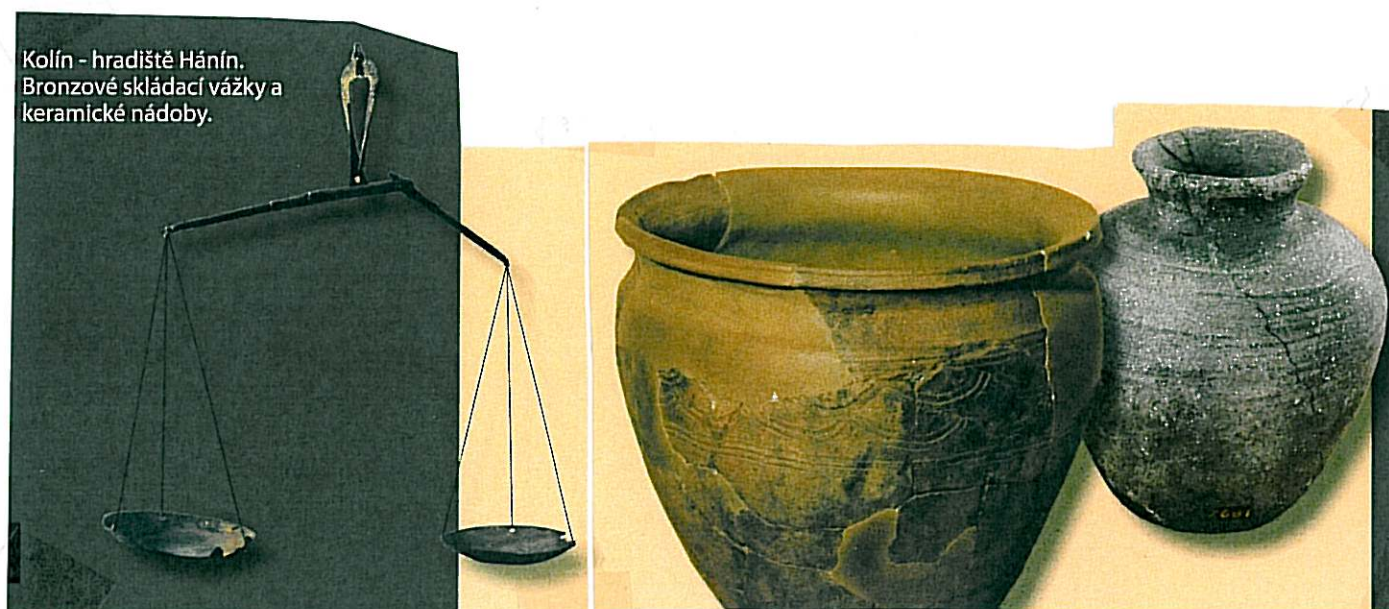

Za **Velké Moravy** začíná na naše území ve větší míře pronikat křesťanství. Pro toto období jsou typickou památkou rozsáhlá, dobře opevněná hradiska. Domy bývají víceprostorové, převážně zčásti zahloubené, stěny jsou srubové konstrukce. Vznikají i venkovské dvorce. Rozvíjí se řemeslná specializovaná výroba. V hrnčířství se užívá rychle rotující kruh. Vysoké úrovně dosahuje železářství a zpracování barevných kovů, především pak šperkařství. Pohřby jsou kostrové ve dřevěných rakvích, avšak s pohanským zvykem ukládání milodarů (jídlo, pití, šperky, zbraně). Z tohoto období pocházejí dva nejslavnější kolínské nálezy knížecí dvojhrob na jižním Kouřimském předměstí a jezdecký dvojhrob u Karlova náměstí.

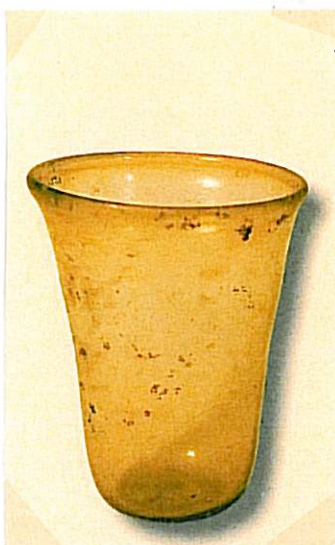
V 10. století se postupně utvářely základy raně středověkého českého státu.

Nejvýznamnější hradiště byla Stará Kouřim, Libice (nad Cidlinou) a Malín (Kutná Hora), kde vládli Slavníkovci. Při labském brodu, na důležité cestě mezi Libicí a Malínem, se nacházelo strážní hradiště Hánín, které představuje nejvýznamnější památku Kolína tohoto období. Plnilo zde zřejmě funkci strážního „hradu“ labského brodu. Nejznámějším nálezem z této doby jsou skládací bronzové váhy a denár Boleslava II.

O dalším historickém vývoji následujících století jsme čím dál lépe informováni přibývajícimi písemnými prameny. Všední život společnosti však můžeme stále studovat na základě archeologických zjištění. Stále přetrvávají polozahloubené či srubové stavby. Kamenné stavby představují především kostely a kláštery. Od 12. století církevní architekturu ztvárňoval románský sloh, který ve století 13. střídá gotika. Během 13. století ztrácejí hradiště svou funkci a přebírají ji hrady, stavěné panovníkem a později i šlechtou. V okolí správních hradišť vznikají ve výhodných polohách královská města, která jsou ekonomickou, správní i vojenskou oporou panovnické moci. Proces zakládání těchto měst vrcholí v době vlády Přemysla Otakara II.

Před vznikem královského města se na území dnešního Kolína kromě osídleného chrámového návrší a jeho okolí (Chrám sv. Bartoloměje) nacházela vysoká koncentrace osad. Na pravém břehu Labe v blízkosti brodu to bylo hánínské hradiště. Na protější straně řeky přímo u brodu ležela osada Hroby. Mezi Polepským potokem a ramenem Labe je doloženo další sídliště. Na zálabské straně byla cisterciáckými mnichy ze Sedlce založena osada Mnichovice, východně od současného kostelíka sv. Víta. Jihovýchodně od Kolína se rozkládalo osídlené písčité návrší Sandberk. Další hrobové nálezy z tohoto období jsou známy z míst u cukrovaru, lihovaru, Kabla, Obecního dvora, Královské cesty a vodárny na Pražském předměstí.

Výběr nejdůležitějších dat z historie Kolína:

1255 (kolem)	Založení královského města Přemyslem Otakarem II..
1292	Zahájena stavba kostela sv. Bartoloměje.
1335	Městu uděleno právo 14 – ti denního jarmarku na sv. Bartoloměje.
1349	Velký požár poničil město i předměstí.
1360	Petr Parlér zahajuje přestavbu kostela sv. Bartoloměje.
1378	Vysvěcení kostela sv. Bartoloměje po jeho přestavbě.
1401	Ukončení stavebních úprav na tomto kostele.
22.4.1421	Kolín se vzdal vojsku Pražanů, které vypálilo místní dominikánský klášter a mnichy s kolínským děkanem upálilo před kouřimskou branou.
23.11.1421	Do města se uchýlil Jan Žižka, když se probíjaval z obklíčení na Kaňku.
1427	Kolín od září obležen husitskými vojsky a v prosinci po smluvení míru odevzdán do moci sirotčího vojska v čele s hejtmanem Janem Čapkem ze Sán.
1432	Od Jana Čapka ze Sán město získalo ves Křečhoř a zálabský podskalský mlýn.
30.5.1434	Ve městě se shromáždila táborská jízda Jana Čapka ze Sán a zbytky poražených husitských vojsk.
18.11.1436	Hejtman husitské posádky Bedřich ze Strážnice uznal Zikmunda Lucemburského za českého krále a za to od něho obdržel Kolín s řadou okolních vesnic a dvorů.
1458	Správa města i panství přechází na krále Jiřího z Poděbrad.
1473	Město obleženo Uhry.
1502-1506	Kolín v zástavě Mikuláše z Lípy.
1517	Založen zámecký pivovar.
1518	Král Ludvík Jagellonský vrátil městu právní svobodu a Kolín tak přestal být součástí panství.
12.4.1526	V Kolíně se konal zemský sněm, na němž bylo českými stavby usneseno vyslat vojenskou pomoc králi Ludvíkovi do bojů proti Turkům.
1541	Z příkazu krále Ferdinanda I. město a celé království opouštějí židé.
1547	Král Ferdinand I. Habsburský Kolín těžce pokutuje za účast na stavovské vzpouře.
1556	Ferdinand I. již jako císař římský zastavil kolínský zámek spolu s kolínským panstvím za 10 000 kop českých grošů Karlu ze Žerotína.
1564	Maxmilián II. dovoluje židům návrat do země.
1623	Ferdinand II. městu konfiskuje majetek za účast na vzpouře proti panovníkovi.
1633	Ve městě a okolí se utábořili vojáci vévody Albrechta z Valdštejna. Opravují městské hradby a připravují Kolín na obléhání.
1634	Město obsadili bez boje Sasové, kteří ho vydrancovali a založili zde požár.
3.7.1639	Kolín obsazen Švédy.
12.1.1640	Město dobyto vojskem císařského generála Viléma Galla.

1680	V Kolíně řadí velká morová epidemie.
3.7.1734	Za požáru města vyhořelo na 52 domů.
27.4.1742	Kolínští vítají uherskou královnu Marii Terezii při její cestě do Prahy ke korunovaci na královnu českou.
1777	Při provádění raabisaci byl zrušen štitarský dvůr a císařský zámecký dvůr v Císařovsi a spolu s grunty špitálského dvora došlo k jejich rozdělení zájemcům do dědičného nájmu.
1778	V Kolíně založena první manufaktura – přádelna bavlny a tkalcovna.
24.7.1796	Při velkém požáru města vyhořelo na 150 budov.
1799	Kolínem procházejí ruská vojska při tažení na švýcarská bojiště.
1842 – 1845	Ve městě a okolí se staví železnice Praha – Olomouc.
1.9.1845	Zahájení osobní přepravy na nově otevřené železnici (jízda Kolín – Praha trvá 2 hodiny).
1850	V Kolíně založen Okresní soud.
1865	Zahájila činnost místní Záložna.
6.7.1866	Město obsazeno pruskou armádou.
1870	Založena Úvěrní banka v Kolíně.
1871	Začaly vycházet nejstarší kolínské noviny Koruna Česká.
1895	Ustavena kolínská Musejní jednota.
1900	Založena Továrna na vozy akciové společnosti v kolíně (dnešní strojírna Kolín).
1901	Zřízena Česká akciová společnost pro rafinování petroleje v Kolíně (pozdější kolínská rafinérie minerálních olejů).
27.10.1907	V Kolíně se konal první sjezd českých měst království Českého.
31.5.1914	Slavnostně otevřeno městské museum.
28.10.1918	Kolín přestal být královským městem.
15.3.1939	Město obsazeno německou armádou.
1931 (listopad)	Otevřena nová divadelní budova.
1942 (červen)	Židé z Kolína a Kolínska ve třech transportech odvezeni do Terezína.
8.5.1945	Správu města převzal do svých rukou národní výbor.
1946 (červenec – září)	Proběhl odsun Němců z Kolínska.
25.2.1948	Ustaven Místní akční výbor Národní fronty a zahájil „ očištnou činnost “.
21.8.1968	Od 7 hodin ranní město obsazeno sovětskou armádou.
21.11.1989	Ve večerních hodinách na kolínském náměstí rozeznána bezpečností demonstrující mládež.
11.1.1990	Kolín má poprvé od roku 1945 v čele městského národního výboru nekomunistu.

Kolín

Předchůdce dnešního města Kolína byla **osada Starý Kolín (Colonia Antiqua)**, ležící sedm kilometrů východněji u ústí potoka Klejnarky do Labe. Bohaté nálezy stříbrné rudy v okolí sem přivedly dolnoněmecké kolonisty. Ti na příhodnějším místě, skalnaté výšině na levém břehu Labe, založili za vlády **Přemysla Otakara II.**, patrně mezi léty **1253 – 1261**, královské město **Kolín (Colonia Nova, Colonia super Albea, Colne uf der Elbe, New Koln an der Elbe)**.

Nové místo bylo vybráno opravdu dobře; poblíže skalnatého ostrohu byl brod přes Labe, který přiváděl kupce i pocestné. **Nový Kolín** však nebyl postaven na místě předtím zcela pustém. Od konce 6. století zde existovala slovanská sídliště, jako Hánín a Hroby, od druhé poloviny 9. století slovanské sídliště z chrámového návrší u sv. Bartoloměje. Později to byly **osada Hroby, hradiště Hánín a Hradišťko**, dále pak **osady Mnichovice a Brankovice**. Uprostřed nového, plánovitě postaveného města, bylo rozsáhlé náměstí, z něhož vycházely ulice **Klásterská (Pražská), Labská, Čáslavská (Horská) a Kouřimská**. K náměstí přiléhalo celkem šest ochozů a severní strana náměstí téměř přiléhala až k řece.

Na nejvyšším místě byl vybudován chrám sv. Bartoloměje; raně gotický s románskými prvky. Město bylo chráněno dvojitou hradbou, tvořící kolem něho veliký oblouk. Na příkrém srázu nad řekou byla jednoduchá cimbuřím opatřená zeď. Příkaz k vystavění hradeb dal městu Přemysl Otakar II.

Hradební zdi, zpevněné baštami, byly prolomeny čtyřmi branami – **Klásterskou, Labskou, Čáslavskou (Horskou) a Kouřimskou** a malou brankou k Labi. Později byla postavena čili **Nová, Pražská brána**. V jihozápadní části města vznikla **židovská čtvrť**. Před branami města se postupně rozrůstala předměstí – **Čáslavské, Kouřimské a Klásterské**. K městu patřilo také **pět ostrovů na Labi a několik bohatých mlýnů**.

Kolínští se v prvních desetiletích existence svého města zabývali těžbou stříbrných rud. O dolování svědčí mimo jiné i hornický kostelík Všech svatých, postavený z vděčnosti kolínskými měšťany na malé vyvýšenině u Hrobů, byl zničen náletem v roce 1945. O čilém právním životě ve městě svědčí vybavení městské rychty. Kromě rychtáře zde působil i podrychtář a dva písaři. Z roku **1277** máme doloženou **první městskou pečeť**, městské knihy z doby kolem roku 1340.

První datovanou zprávu o Kolínu máme z roku 1261. Další zprávy z 13. století jsou velice chudé. Město často navštěvoval král **Václav II.** – **12. května 1285** udělil Kolínským listinu, kterou bere pod svou ochranu měšťany královského města proti zvůli šlechty.

Roku 1307 se římský císař Albrecht po neúspěšném obléhání Kutné Hory objevil před Kolínem a jeho vojsko vyplnilo okolní vesnice a statky. Město hájené obránci pod vedením Jindřicha z Lipé a Jana z Vartenberka však nedobyl.

Král **Jan Lucemburský** také věnoval Kolínu řadu výsad a privilegií. Výsada výročního trhu byla znovu potvrzena roku 1335. Navíc obnovil i práva kolínské rychty. Vedle rychtáře, jehož úřad byl dědičný, se postupně formuje městská rada, sbor dvanácti konšelů a purkmistr. Symbolem moci městské rady se stala budova radnice.

Všechna privilegia ve spojení s velkým rozvojem výroby a vybudováním mostu přes Labe učinila z Kolína významné řemeslnické a tržní centrum, které mělo obchodní styky nejen s českými, ale i některými zahraničními městy. Město žilo také bohatým kulturním životem, např. z roku 1345 je zachována první zpráva o kolínské škole.

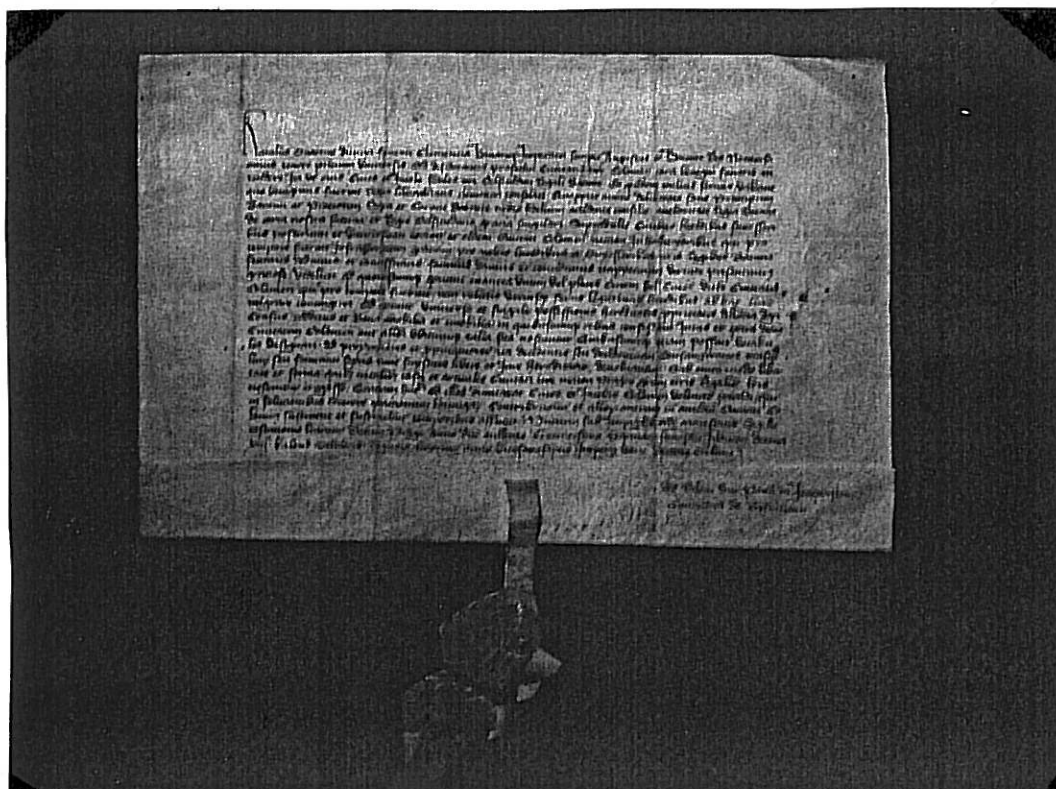
Řadu privilegií udělil Kolínu také **Karel IV.** Byla to například zvláštní milost v placení splátek po zhoubném požáru v roce 1349 a i další nařízení, která městu skutečně ekonomicky pomohla. Roku 1360 proto začíná Petr Parlér s přestavbou ohněm zničeného chrámu sv. Bartoloměje. Dále Kolínu ekonomicky velice pomohlo rozhodnutí Karla IV. ve sporech o

sklad dříví na Labi. Významné privilegium bylo i právo odúmrti, dále právo svobodně nakládat se svým majetkem a svobodně „kšaftovat“. Karlův syn **Václav IV.** potvrdil městu úřad krajské popravy, pondělní trh na maso a chleby a městské právo mílové. Dále potvrdil všechna privilegia udělená jeho předchůdci.

Přelom 14. a 15. století byl pro Kolín velice neklidný. Roku 1395 vznikl velký požár, byla vyhlášena mimořádná berně proti zemským škůdcům a město bylo ekonomicky velice oslabeno. Muselo být osvobozeno od placení daní na tři roky. Bylo však požárem i neklidnou vnitřní situací zadluženo tak, že dostalo slevu na dani na 15 let.

V roce 1413 postihl kolín nový velký požár, který kromě deseti domů a farního chrámu dominikánského kláštera zachvátil celé město.

V této ekonomické situaci zastihla Kolín v roce 1420 husitská revoluce.

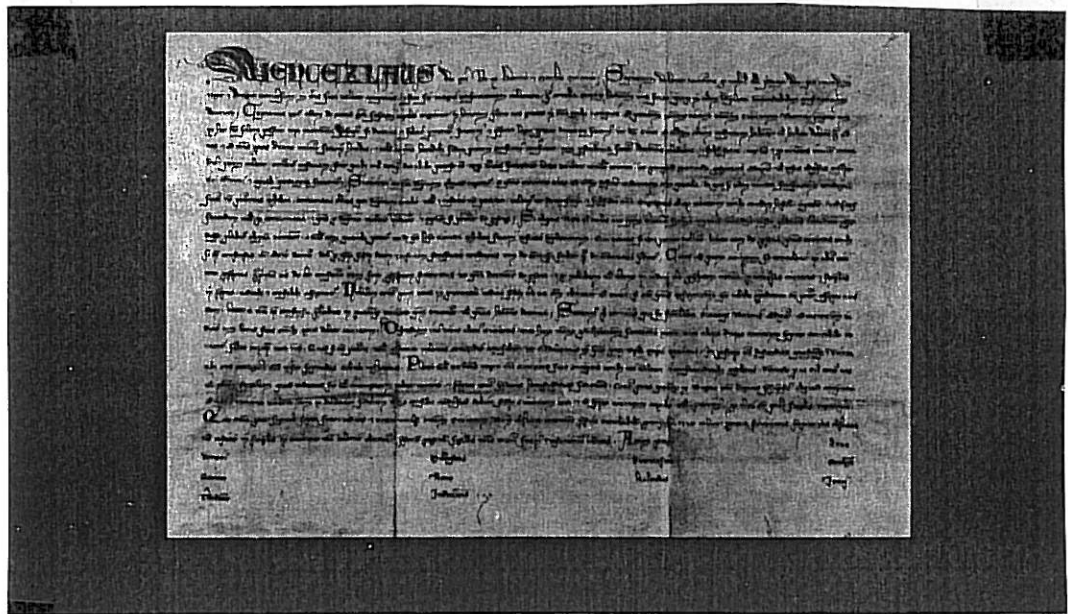

47 První zachovaná pečeť města Kolína; na listině z r. 1277

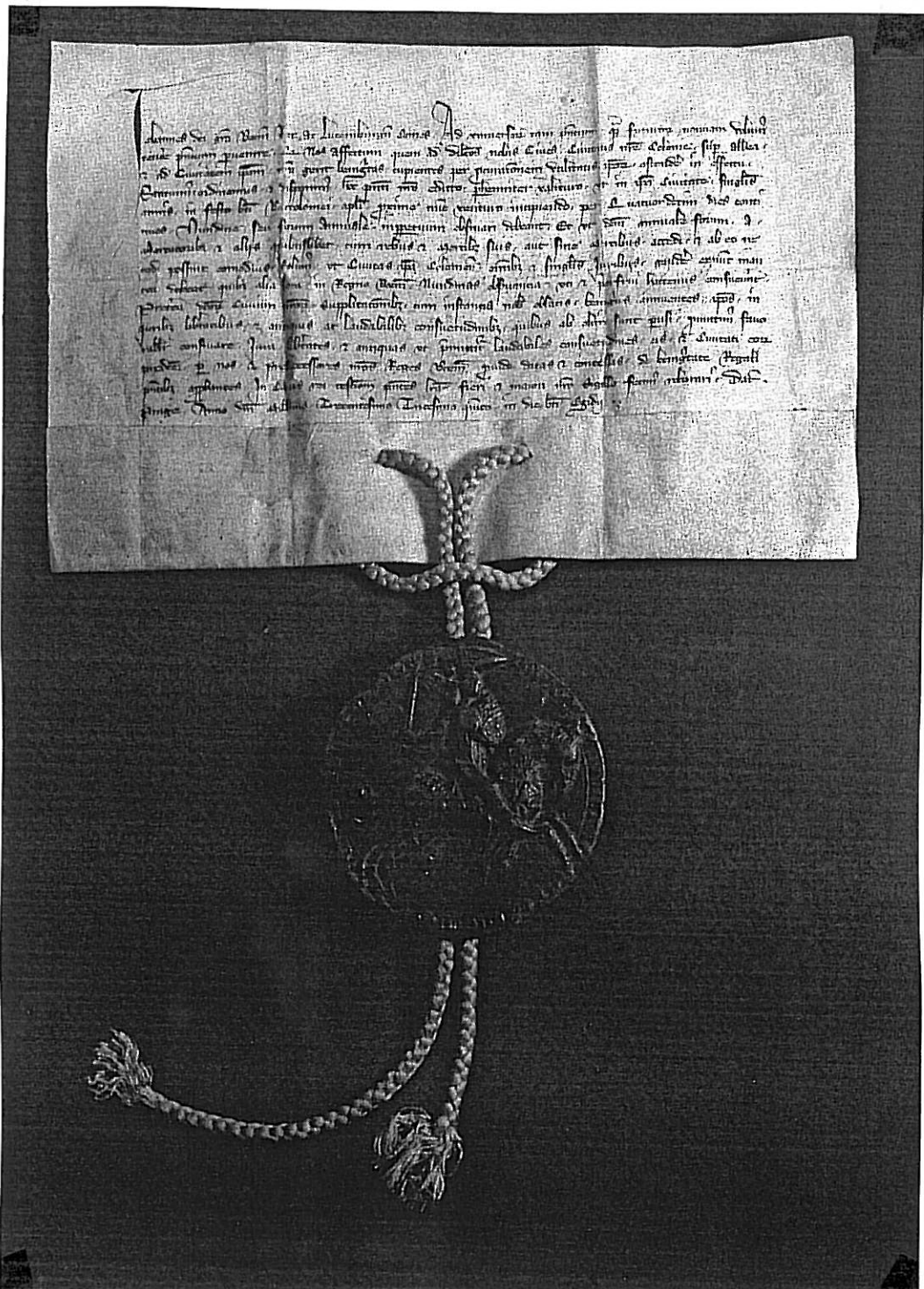
97
compleam. Et ut id melius p[ro]ducere valeant ad effectum damus
eis prouentus nos contingentes in ipsius ciuitatis iudicio p[ro]p[ri]um
tempus possidendi et p[re]cipiendi et in utilitatem ante dicti op[er]is
consultendi. Incuius rei testimonium et robur et c. Datum a d[omi]no
p[re]ge. Anno d[omi]ni incarnationis millesimo et c. septimo kalen[das]
Novemb[ri]s et c. Instrumentum Concessionis immunitatis aliq[ui]bus
h[om]inibus secularibus, cobusis vel alias afflictis.

O[mn]i v[er]ezlaus dei gra[ti]a Rex boh[em]ie et marchio morauie. notu[m]
fieri volumus et certi quod licet ex eiusdem p[ro]p[ri]etate priuile-
gio de alio[rum] ruina legatis p[ar]ti no[n] compellatur serenitas d[omi]ni
suerudinis tamen nostre benignitate subditis ac duobus nostris
elementis copatiuntur quos vel infligendi s[er]uiri casus affligit
vel induegandi fortune malignantis Austrias molestant. unde
cum ciuitas vrendental seu fortis faciente nequicia exignis de-
molentis incendio exstinctum g[ra]tie p[re]uilegiu[m] et iacturam ipsius ci-
uitatis habitatoribus benigne copatentes et misantes miserabile
casum huiusmodi ut de nostre g[ra]tie plenitudine dum valuer mag-
nificencia nost[ra] ipsi p[ro]p[ri]e compantur suis eadem ciuitas releuari
valeat depressus biennalem sibi libertatem duximus conceden-
dam volentes ut adacta p[re]sentium usq[ue] p[er] duorum annorum sp[ati]um
reueluti eiusdem ciuitatis ciues ab exsolu[ti]one seu re exempti
et absolui sint omnimodis nec ad exsoluendam seu re aliquaten[us]
infra p[re]fatos duos annos p[er] aliquem compellantur sed dimittant
quantu[m] ad seue solu[ti]onem p[ro]uenit pacifice quiete. de habundan-
tia quoq[ue] g[ra]tie nostre plenitudine p[re]fatis ciuib[us] prouiden-
tes concedimus p[er] p[re]sentes quod infra p[re]fatos duos annos ab o[mn]i
exsolu[ti]one et teloneis p[er] omnes terras nostro subiectas domino

45 Přemysl Otakar II. dává Kolínu příkaz vybudovat hradby (před r. 1278);
první písemná zmínka o Kolínu

46 Václav II. bere v ochranu kolínské měšťany proti šlechtě (24. května 1285)

48 Jan Lucemburský opět ustanovuje Kolínu trh o svatém Bartoloměji (1. září 1335)

Husitská revoluce.

Hospodářský rozmach **druhé poloviny 14. století** v sobě nesl počátky **krize**; prudce se zhoršila ekonomická situace nižší šlechty, měšťanstva i městské a venkovské chudiny, stoupaly roboty i peněžní dávky, slabá ústřední královská moc umožňovala mocenský zápas mezi králem na jedné straně a církví a vyšší šlechtou na straně druhé. Všeobecná **nenávisť** se však soustředila především **proti katolické církvi**. Církevní zlořády byly kritizovány jak početnou vrstvou učených kazatelů, tak i prostými lidmi a venkovskými kněžími. Vedle nejznámějšího **reformátora M. Jana Husa** (1371 – 1415) patřili ke kritikům života církve i **M. Štěpán z Kolína** a **M. Ondřej z Brodu**.

Po Husově smrti zachvátil mohutný revoluční výbuch postupně celou společnost. Královské město Kolín s převahou německého patriciátu stálo v prvních letech revoluce na straně královny Žofie a pak císaře Zikmunda.

Do Kolína první zprávy **o husitské revoluci v Praze přinesli roku 1419 mniši** vypáleného kartouzského kláštera v Praze. V listopadu téhož roku **35 českých pánů**, okolo **100 rytířů** a **královská města Kutná Hora, Čáslav, Kolín a Kouřim vypověděli Praze válku**, jako odpověď na dobytí Malé Strany Pražany, vedenými Mikulášem z Husi. V té době byli největšími nepřáteli husitů kutnohorští Němci. Ti přitáhli do Kouřimi, kde zajali některé konšely sympatizujícími s husity, spolu se třemi kněžími a farářem **M. Janem Chodkem**. Odvezli je do Kutné Hory, věznili a posléze je živé svrhli do šachty Tábor. Po tomto zásahu se na Kolínsku upevnila pozice **protihusitsky** smýšlejícího měšťanstva. Proto také koncem roku 1419 **radostně uvítalo císaře Zikmunda** a později připravovanou křížáckou výpravu proti českým husitům. Zikmundova porážka na vrchu Vítkově 14. července 1420 byla pro Kolín velkým zklamáním. Po další rozhodné porážce pod Vyšehradem (1. listopadu 1420) se císař po zastávce v Českém Brodě stáhl ke Kolínu. Jeho vojsko okolí města značně poplenilo. Později Zikmund odtáhl do Uher a bylo možné začít s dobýváním východočeských měst z moci císařových posádek. Proti východním Čechům se chystala výprava složená z Pražanů, Orebitů a tábořského vojska. Nejbližším cílem byl Český Brod, který byl dobyt a posléze začleněn do nově utvořeného Pražského městského svazu. Kouřimští se raději vzdali, a tak se **22. dubna 1421 husitským vojskům dobrovolně podrobil i Kolín**. Husité zde pouze vypálili dominikánský klášter se šesti mnichy a před Kouřimskou branou byl upálen děkan Hynek z Ronova. **Město se odřeklo císaře Zikmunda** a byl sem dosazen husitský hejtman. Také Kutná Hora si vyjednala příměří. Výsledkem vítězného tažení byl valný sněm v Čáslavi. Na přelomu let 1421 a 1422 se Kolínsko znovu stalo dějištěm válečných událostí. Proti husitským Čechům byla svolána druhá křížácká výprava a nové vojsko sbíral i císař Zikmund. Ten se chtěl, posílen vojsky svého zetě Albrechta Rakouského, zmocnit Kutné Hory. Proti císaři se postavilo husitské vojsko v čele s Janem Žižkou z Trocnova. Žižka nejprve ustoupil ke Kolínu, ale pak se znenadání objevil před Kutnou Horou. Císař uprchl a sám nechal město zapálit. Husiti je pronásledovali a svedli ještě dvě vítězné bitvy u Habrů a Německého Brodu. Porážka byla tak dokonalá, že se Zikmund až do roku 1436 do Čech sám osobně neodvážil. Významnou roli v dějinách husitské revoluce sehrál **Kolín v roce 1427**. S růstem bojové aktivity husitů byla připravována další, tentokrát čtvrtá křížová výprava. Prokop Holý stmelil vojska tábořská a sirotčí s pražskými a vytáhl vstříc blížícím se křížákům, kteří zatím obsadili Tachov a oblehli Stříbro. Prokop Holý zvítězil a využil toho k porážce domácí reakce. Ta se však pokusila o převrat ve vlastní prospěch. **Střediskem spiklenců** se stalo právě město Kolín, kde byl **hejtmanem Diviš Bořek z Miletínka**. Umluvili zde společný plán k přepadení Prahy. Spiklencům vedeným Hynkem z Kolštejna a Janem Smiřickým se podařilo proniknout do Prahy až na Staroměstské náměstí. Nikdo jim však nešel na pomoc a převrat skončil naprostým krachem.

Kolín zatím zůstal v rukou spiklenců; Prokop Holý začal město obléhat. To se pod vedením Diviše Bořky z Miletínka dlouho bránilo. Ve městě se šířily požáry a nemoci, lidové vrstvy

byly přirozenými spojenci Prokopova vojska a postavily se proti Bořkovi. Byla sjednána kapitulace a v **prosinci 1427 se stal Kolín skutečným husitským městem**, byl spravován sirotčími hejtmany, často se zde objevuje **Jan Čapek ze Sán**.

Po řadě neúspěšných křížáckých taženích mezinárodní reakce pochopila, že **české husity** není možné **porazit zbraní**, ale pouze diplomatickým jednáním, které by využilo vnitřních sporů. Českou otázku měl vyřešit **církevní koncil v roce 1431 v Basileji**. České poselstvo požadovalo uznání čtyř pražských artikul, které však koncil nechtěl přijmout. Jednání se proto protahovala, reakce vkládala naděje do ozbrojeného střetnutí uvnitř husitského tábora a také do stále katolické Plzně, která se měla stát opěrným bodem útoku proti polním vojskům.

V roce 1433 dochází v Praze ke svatomartinskému sněmu, na kterém byla **polní vojska** vyzvána, aby se rozešla. Ta neuposlechla, a tak **panská jednota** přikročila k různým opatřením. Čeští páni dostali od koncilu značnou sumu peněz na vybavení svého vojska. Vojsko panské jednoty vtrhlo v květnu 1434 do Prahy, kde obsadilo Hrad, Malou Stranu, Staré a Nové Město. Na pomoc jim přišla i vojska Diviše Bořka z Miletínka, Oldřicha z Rožmberka a plzeňské vojsko. Prokop Holý spolu s Janem Čapkem a táborským vojskem se stáhl ku Praze. Polní vojska však obléhala Prahu marně. Rostoucí převaha nepřátel a nedostatek potravin donutily bratří k ústupu na Kolín. Panská vojska se vydala na pochod za nimi a udeřila na Český Brod, ten se však ubránil. Panská vojska a naproti nim polní vojska se rozložila k rozhodujícímu **střetnutí u Lipan**. Probíhala jednání o mír, ale nebyla úspěšná, proto musely být sporné věci **30. května 1434** řešeny bitvou. Zkušený Diviš Bořek z Miletínka věděl, že chce-li polní vojska porazit, musí je vylákat z vozové hradby. Proto rozdělil své lidi na dvě skupiny. První měla předstírat ústup, druhá pak vpadnout polním vojskům do zad. Panští se přiblížili, vystřelili z děl, a pak se velikým obloukem začali stáčet na sever a předstírali, že utíkají. Polní vojsko jim zpočátku nevěřilo, ale když prošel i zadní voj, uvěřili že skutečně prchají, otevřeli vozovou hradbu a začali je pronásledovat. Panští je vylákali daleko od vozové hradby, a pak jim vpadly záložní oddíly do zad. Tábořsko-sirotčí vojska se statečně bránila, ale bez vlastní vozové hradby byla ztracena. Padl i Prokop Holý. Pouze malý oddíl pěchoty se zachránil v Kolíně. Bylo vzato několik tisíc zajatců.

Lipanské střetnutí znamenalo praktický konec revolučního programu čtyř pražských artikulů.

Bezprostředně po lipanské porážce se do Kolína i se svými lidmi uchýlili sirotčí hejtmané **Jan Čapek ze Sán** a **Ondřej Keřský z Římovic**. Vojsko panské jednoty oblehlo Kolín, ale spokojilo se pouze s prohlášením obou hejtmanů, že se nepokusí o obnovu polních vojsk. Slib však dodržen nebyl. Když bylo zřejmé, že Zikmund bude přijat za českého krále, sešla se tábořská a sirotčí vojska a spojila se v jednotu. V této koalici hrál Kolín významnou roli. Koncem dubna 1435 vytáhl proti Kolínu Diviš Bořek z Miletínka. V té době byl kolínským hejtmanem známý **táborský kněz Bedřich ze Strážnice**. Byl to zchytralý politik a obratný diplomat. Chtěl se vyhnout boji a přislíbil, že se domluví přímo se Zikmundem. Tomu naznačil, že se mu poddá, ale **odměnou požadoval město a panství Kolín**. Zikmund na nabídku přistoupil, a tak se Bedřich ze Strážnice stal pánem rozsáhlého zboží, měl bohaté důchody a množství čeledí, mezi nimi i osob rytířského stavu.

Vnější výrazem této moci a bohatství bylo **vybudování kolínského hradu**, postaveného na místě zřícenin dominikánského kláštera. Hrad byl založen v lednu 1437. Z téže doby pochází **věž „Práchovna“** na Zálabské skále. Měla za úkol střežit město.

Bedřich ze Strážnice se dál věnoval především politice. Po císařově smrti se postavil proti jeho zeti Albrechtovi a byl za polskou kandidaturu. Král Vladislav vypravil do Čech své vojsko, spojili se s tábory a stoupenci polské strany a pokusili se dobýt Prahu. Tažení bylo neúspěšné.

Spory v zemi vyústily v roce 1443 ve válku proti táborům, která byla vítězně zakončena; **Bedřich ze Strážnice** se podrobil **Jiřímu z Poděbrad**. Když ale v roce 1448 podnikla Jiříkova strana rozhodné kroky k získání moci v zemi, Bedřich se postavil proti Jiříkovi. Proto Jiřík přitáhl ke Kolínu a začal město obléhat. Válka byla ukončena mírem, Bedřich se poznenáhlu sbližoval s Jiříkem Poděbradským.

Po nastoupení **Ladislava Pohrobka** na český trůn se Bedřich mladému králi **podřídil**. Ten mu za to potvrdil všechny výsady a práva. Později mu Jiří Poděbradský panství i město odejmul a dal výměnou k doživotnímu užívání hrad **Potštejn**.

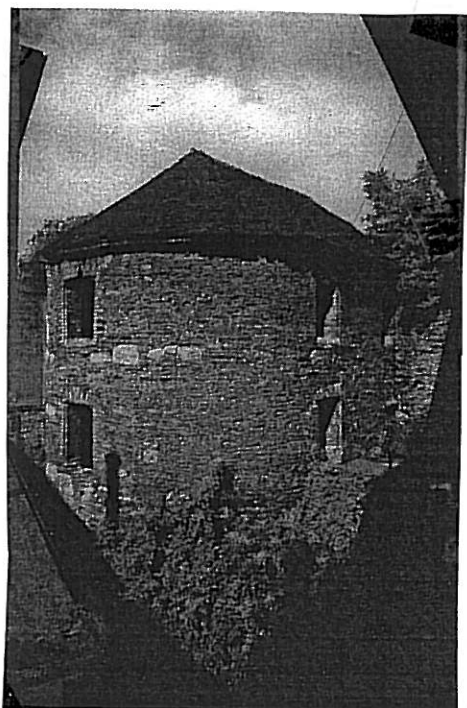
Král Jiří Poděbradský Kolínu celkem přál, potvrdil mu všechna předcházející **privilegia** a povolil mu dokonce vybírat **mýto z dováženého zboží**. Tyto peníze měly být věnovány na opravu mostu, hradeb a věží. Kolín osvědčil svému pánu věrnost při vpádu uherského krále **Matyáše** do Čech.

Po Jiříkově smrti se o dědictví po otci rozdělili jeho čtyři synové. Panství a město Kolín dostal **kníže Viktorin**. Ten ho však zastavil jako výkupné z uherského zajetí Matyáši Korvínovi. Uhři však posléze sami odešli a držení města se opět ujal kníže Viktorin. Později ho směnil se svým bratrem Hynkem, a ten jej opět zastavil králi Matyášovi. Uhři chtěli Kolín obsadit, ale byli poraženi a Kolín získal král **Vladislav II**.

Kolín však dlouho v přímém držení **Vladislava Jagellonského** nezůstal. Finanční nesnáze krále donutily, aby jej zastavil Vilémovi z Pernštejna, Janovi ze Šelmberka, Albrechtovi z Kolovrat a Bohuslavu Kostkovi z Postupic.

Kolín si tedy, ač město královské, neuchoval svou **samostatnost**.

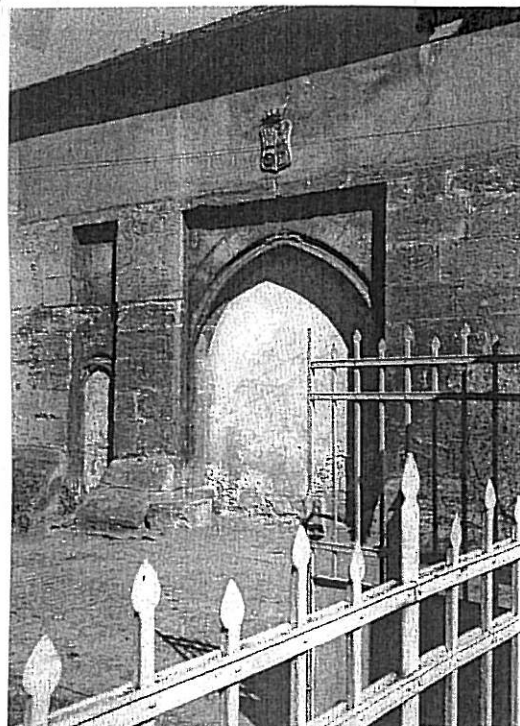
Tento stav trval až do roku 1519.

Bašta kolínského středověkého opevnění

75 Znak města Kolína

70 Brána bývalého kolínského hradu

Školství v Kolíně

O vůbec nejstarší škole v Kolíně nemáme žádné zprávy, předpokládáme pouze, že fungovala při zdejším dominikánském klášteře. V první polovině 14. století byla zde založena **škola partikulární**, nad níž měl **pravomoc farář a hlavně město**. Výuka byla spojována s církevními obřady, zejména s kostelním zpěvem. **První zpráva** o této škole se datuje k 25. **prosinci 1345**. Vyučovalo se zde **čtení, psaní a počty; ale hlavně latina a kostelní zpěv**. Postavení Kolína jako města po válkách husitských se muselo odrazit i na zdejší partikulární škole. Nepatřila k nejlepším a **učitelé** zde měli skromný plat. Pro svou **chudobu** se snažili sehnat jiné zaměstnání nebo se bohatě oženit. Vyučovali obyčejně **tři učitelé – rektor, kantor a sukcentor**. Město dohlíželo na školu prostřednictvím zvláštních školních **inspektorů**.

Ve staré škole se učilo do roku **1600**, kdy zásluhou rychtáře obec zakoupila v Kouřimské ulici **větší dům Skálovský**. Ten sloužil školním účelům **12 let**. Ani tato budova nevyhovovala, proto byla v roce **1612 vystavěna za kostelem sv. Bartoloměje mohutná škola nová**. I kolínská partikulární škola vychovala řadu významných kandidátů univerzitního studia. Z žáků vynikli např. **Mistr Jan Kolínský** nebo **Jakub Krčín z Jelčan**, pozdější rožmberský regent a stavitel jihočeských rybníků.

Vedle partikulární školy existovala v Kolíně ještě škola **židovská a bratrská**.

Nejvyšší úroveň nabylo u nás školství v prvním dvacetiletí 17. Století. K partikulárním školám se tu čestně řadí školství **bratrské a jezuitské**. Poslední se vyznačovalo dobrou kázní a moderními vyučovacími metodami, podřízenými ovšem jedinému cíli – postupné **rekatolizaci českých zemí**.

Z humanistů působících na Kolínsku nebo odtud pocházejících je třeba se zmínit o několika osobnostech. Na prvním místě je to městský písař a tvůrce několika významných rukopisů **Martin bakalář z Vyskytné**.

Další radní písař byl **Mistr Jan Rosacius Sušický**.

Mistr Jan Pacht z Rájova působil nejprve na kolínské škole, pak se stal proboštem Karlovy koleje na pražské univerzitě, později se do Kolína vrátil a věnoval se veřejné činnosti. Spolu s **primátorem Šimonem Šilhánkem z Choustníka** prosadil stavbu nové školní budovy.

Dalším správcem a později dozorcem kolínské školy byl zvolen **Matouš Hosius**

Vysokomýtský. Do češtiny přeložil např. dílo Alexandra Guagniho z Verony – „Vypsání krajin země ruské“. Překlad byl jako „**Kronika moskevská**“ skutečně vydán.

Významné místo v českém humanismu zaujímají **hudba a zpěv**. Duchovní písně se textově rychle množily, nápevně však ustrnuly. Daleko životnější byly písně protestantské a bratrské. Na císařském dvoře a na mnohých zámcích se rozvíjela hudba instrumentální, na venkově i ve městech česká lidová píseň.

K hlavním centrům měšťanské hudební kultury patřila **literátská bratrstva**, organizovaná podobně jako cechy. V začátcích existovala vedle sebe bratrstva latinská i česká, později česká jasně převážila.

Židé v Kolíně

Významnou součástí historie města Kolína jsou **dějiny zdejší židovské obce**. Ta patřila k nejstarším a nejznámějším v českých zemích. První písemná zmínka o kolínských Židech je z roku 1379. Židovské osídlení v Kolíně bylo přerváno husitskými válkami. Židé se zde objevili znovu až ve druhé polovině 15. století. V té době byl také za hradbami směrem ku Praze založen **židovský hřbitov**. Židovské rodiny se usadily v dnešních ulicích **Na Hradbách** a **Karoliny Světlé**, které tak spolu s ulicí **Pražskou**, **částí náměstí** a ulicí **Kouřimskou**, vymezily prostor **židovského ghetta**. Kolínští Židé se živilí převážně **obchodem a lichvou**. Měli obchodní spojení nejen s mnoha městy v českých zemích, ale i s **cizinou**. Jejich významným úkolem bylo pomáhat řádnému chodu královské **mincovny v Kutné Hoře**, kde však – jako v horním městě – podle tehdejších zvyklostí bydlet nesměli. V ghettu byly stísněné bytové poměry, soustřeďoval se tu však veškerý život, obchodní, pracovní i náboženský. Fungovala zde **židovská škola**. Při škole a **synagóze** byli ustanoveni učitelé náboženství – **rabíni** a také kantoři a školníci. V roce 1541, kdy Praha značně utrpěla velkým požárem, dostali všichni Židé v království Českém **rozkaz**, aby se ihned **vystěhovali** ze země. Upadli totiž obvinění, že po dohodě s Turky založili v Praze požár. Obvinění bylo jen záminkou, Židé byli v řemeslné výrobě silnou **konkurencí křesťanských řemeslníků**. Na druhé straně v tradičních židovských oborech, jako byla lichva – půjčování peněz na vysoký úrok – začali podnikat i křesťanští obchodníci a lichváři. Naskytla se také možnost proniknout do židovského monopolu na obchod se zahraničním zbožím. **Šlechta** zůstávala vůči Židům ponejvíce **neutrální**, poskytovala jim i jistou ochranu. Lhůta k vystěhování byla nereálná, byla tedy prodloužena až do jara 1542. **Všichni Židé odešli do Polska** a jejich domy v Kolíně zůstali prázdné. Odejít nemuseli pouze zplnomocněnci, kteří zde měli likvidovat všechny pohledávky. Snažili se pohnout panovníka k tomu, aby povolil všem Židům návrat. To se podařilo a po roce 1549 se začali Židé do Kolína **vracet**. Roku 1551 obdrželi Židé všeobecné povolení vrátit se do Čech a opět vést obchody a půjčovat peníze. Z neznámého důvodu však dostali kolínští Židé v roce 1557 od krále Ferdinanda glejt, že se mohou v zemi pozdržet ještě pouze rok, aby mohli vymáhat své peníze, ale pak se museli znovu vystěhovat.

V roce 1564 **Ferdinand I.** zemřel a jeho nástupce **Maxmilián II.** kolínským Židům **povolil**, aby se **vrátili zpět do města**. Opět nastaly **spory** mezi starými a novými majiteli židovských domů. Také počet obyvatel kolínského ghetta se značně zvýšil, protože do Kolína přišlo **mnoho Židů z Haliče**, kteří se zde chtěli usadit. Docházelo k mnoha žalobám, zejména pro nevíтанou **konkurenci v obchodě**. **Královská komora se však všech Židů ujala a přikázala, aby jim v jejich podnikání nebylo bráněno**. Jejich počet stále stoupal, takže v roce 1618 byla **kolínská židovská obec po pražské početně nejsilnější**.

Židé byli pro ostatní obchodníky stále velkou konkurencí. Městská rada proto vzájemným stykům křesťanů se Židy nepřála, trpěna byla pouze obchodní jednání. Konšelé také Židům bránili v provozování řemesel, takže jejich doménou zůstávala lichva. Mluvili německy i česky, hebrejšтина byla vyhrazena pro náboženské texty a obřady v synagoze.

Kolín po roce 1519

Roku 1519 se Kolínským konečně podařilo získat svolení krále, aby si za jeho nepřítomnosti sami volili městskou radu. Po smrti Vladislava II. získali podporu podkomořího a uchovali si toto dané právo. **Od roku 1519 už tedy Kolín nebyl dáván do zástavy žádnému z českých pánů.** Radost z tohoto dosaženého vítězství překazil mor, který v roce 1520 řádil v Kolíně a vyžádal si zde řadu obětí.

8. listopadu 1525 byl do Kolína svolán **sněm**, kde měla být přijata opatření pro upevnění královských zájmů. Sjelo se sem značné množství lidí a Kolín se tak stal načas důležitým městem. Protože nedošlo k dohodě, svolal král Ludvík opět do Kolína na **duben 1526** další **stavovský sjezd**, opět neúspěšný.

24. října 1526 byl za krále zvolen rakouský **arcikníže Ferdinand**. Za jeho vlády se začalo v českých zemích šířit učení **německého náboženského reformátora Martina Luthera**.

Osudnou roli sehrály pro Kolín **události roku 1547**, za účast v prvním stavovském protihabsburském povstání proti králi Ferdinandovi I. **museli Kolínští vydat všechna privilegia i všechny obecní statky**. Dále pak museli vydat své zbraně a střelivo a zavázat se k **placení z každého sudu piva**. Navíc byla městu uložena **pokuta**.

V letech **1555 – 1591** držel kolínské panství **rod Žerotínů**. Ti se zde pevně usadili a roku **1561 začali s nákladnou opravou a přestavbou sešlého hradu**, který byl pak nazýván „**novým zámkem**“. Žerotínové se ke Kolínským chovali **hrdě a nemilostivě**. V honbě za maximálními zisky jim zatápěli městské grunty, zbahňovali louky a ničili rybníky. Kolínští se pochopitelně bránili. Agresivita Žerotínů se však zvýšila natolik, že Kolínu **odmítli dávat ze zámecké vodárny pitnou vodu**. Kolínští se nakonec rozhodli ke stavbě vlastního vodovodu, který vedl ze Štítar, kde byly dobré prameny.

Ve druhé polovině 16. století postihlo město několik **živelných pohrom**. Dalším nepříjemným břemenem byla **válka**, kterou od roku 1592 vedl **císař Rudolf II. v Uhrách s Turky**. Přes Český Brod a Kolín často táhla císařská vojska, v obou městech se zastavovala, **odčerpala velké částky z městské pokladny** na stravu pro sebe i pro koně a ještě okolní krajinu poplenila.

Přes tyto útrapy a pohromy se **Kolín dále rozrůstal**. Konšelé přikupovali stále další a další statky. Vzkvétalo **zemědělství a rybníkářství, řemesla i obchod**. Kromě **výročních trhů – jarmarků**, se v Kolíně konaly **pravidelné týdenní trhy**, vždy v pondělí a ve čtvrtek.

Rostly nebo byly **přestavovány domy**; vedle Bartolomějského chrámu přistavěl v roce 1504 mistr Petr pozdně **gotickou zvonici**.

Přibývalo také obyvatelstva, na přelomu 16. a 17. století měl Kolín přibližně **tři tisíce lidí**.

17. století

Do historie města v prvním dvacetiletí 17. století zasáhly podstatnou měrou události celostátního charakteru. Na jaře **1608** přitáhl **bratr císaře Rudolfa – Matyáš** se svým vojskem do Čech a dorazil do oblasti mezi Kolínem a Českým Brodem. **Krajina byla značně popleněna**. Rudolf II. byl donucen vydat Matyášovi Uhry, Rakousko i Moravu. Toho využily **české stavy**. Po heslem boje za náboženskou svobodu tzv. **České konfese**, se dovolávaly na sněmu 1609 svých práv. Císař nejprve nechtěl povolit, ale nakonec vydal známý **Majestát**, kterým povolil Českou konfesi, v praxi **svobodu náboženského vyznání**.

V kolínském chrámu sv. Bartoloměje byly například **zjednodušovány mše**, přestalo se užívat kadidla, přestalo zaklínání d'ábla a strojení velikonočního božího hrobu.

Rudolf II. se nesmířil ani s vydáním Majestátu, ani s pokořením od bratra Matyáše a požádal proto o vojenskou pomoc svého bratrance, **pasovského biskupa Leopolda**. Ten vtrhl ku Praze a dobyl a vyplnil Malou Stranu. Kolínští se vypravili Praze na pomoc. Vpád pasovských však **urychlil pád Rudolfa II.**, po jejich vyhnání nastoupil na český trůn **Matyáš**. Kolínské panství se opět stalo vlastnictvím koruny. Dochází opět k náboženským sporům a po smrti císaře Matyáše a nástupu **Ferdinanda II.** na český trůn jsou všechny naděje na smír zmařeny a rozjízďejí se opět naplno válečné akce. Kolínští tak trpí **pobyty různých vojsk**, zejména např. kyrysníci krále Fridricha Falckého způsobili v únoru 1620 městu značné škody. Do této situace přišla osudná **bělohorská bitva (8. listopadu 1620)**, o jejímž tragickém výsledku se Kolínští dovídají až o několik dní později.

Náboženství

Počátkem **prosince 1622** jmenoval kníže Karel z Lichtenštejna – **Viléma z Vřesovic** **gubernátorem** nad městy Kutnou Horou, **Kolínem**, Kouřimí a Českým Brodem. Jeho úkolem bylo provést v celém svěřeném kraji **násilnou katolickou reformaci**. Vřesovec všude přivedl **nové katolické duchovní**, jež města musela přijmout. Ti pak započali násilnou rekatolizaci, která se v následujících letech stále stupňovala. Na přelomu let **1622 – 1623** byl **měštům zabaven jejich pozemkový majetek, dvory, lesy, mlýny i celé vesnice**. **Kolínu byla tak zkonfiskována obec Tři Dvory, ve městě pak dvůr Špitální a Skálovský, dvůr štitarský a oba dvory polepské, dále pak všechny rybníky, lesy, louky i obecní mlýny a dokonce i dům vedle radnice, kde byl obecní šenk.**

S rekatolizací byly ovšem značné problémy. Napřed byli ze země vypovídáni evangeličtí kněží, kostely a školy byly odevzdávány kněžím a učitelům katolickým; náboženské a politické spisy evangelíků byly zabavovány a ničeny. **Svobodným lidem** nekatolických vyznání **bylo dáno na vybranou**: buď přijmout katolické náboženství a zůstat, nebo setrvat ve staré víře a emigrovat. **Poddaným** tato volba dána nebyla, ti **museli katolické náboženství přijmout bez výhrad**. V zemi byl nedostatek katolického kléru, proto sem byli povoláni **kněží a mniši z Polska**, jejichž jazyku lidé rozuměli. Scházeli však stejně raději **na tajné evangelické a bratrské bohoslužby**. Také kolínská škola byla dána katolíkům, po několika letech však silně upadala. V městské radě nebyl ani jeden katolík, byl do ní dosazen a stal se primátorem plzeňský rodák **Jakub Jaklin**, který se stal jedním ze sloupů účinně prováděné katolické reformace.

Nejúčinnějším prostředkem rekatolizace **byly hrozby nasazení vojenské posádky a hospodářské sankce**. V roce 1625 byli do Kolína posláni **jezuitští misionáři** z Kutné Hory, aby působili zejména na konšely. Ti se houževnatě bránili, ale nakonec nejen oni, ale i řada měšťanů podlehli. Ve městě bylo **vojsko** a Kolínským bylo slíbeno, že jakmile přestoupí na katolictví, vojsko odejde.

Stále se stupňujícím hrozbám katolické reformace byly vystaveny všechny vrstvy obyvatelstva. To bylo ještě umocněno **morovou nákazou**, která se prvně ukázala v únoru **1625**. Nákaza ustoupila až na jaře 1626.

V Kolíně bylo **29. prosince 1625 dáno měšťanům přímo ultimatum**, aby buď do dvou dnů přestoupili **ke katolictví**, anebo že musí **město opustit**. Nakonec se našla řada měšťanů, kteří se víry svých předků zrekli. Později přitáhl do Kolína katolický pluk, a tak se pod nátlakem počet lidí, kteří slíbili přestoupit ke katolické víře, zvětšoval. Většina ale počítala jen **s přestupem formálním**; s příznivějším vývojem válečných událostí se chtěla vrátit k luterství nebo jednotě bratrské. Hodně Kolíňanů, zejména řemeslníků, však z Kolína odešlo. Těm, kteří zůstali a **přihlásili se ke katolické víře**, se **začalo dařit o něco lépe**. V březnu **1628 vrátil císař Kolínským jejich výsady a privilegia a 15. května téhož roku i zabavené statky a důchody**. Tím se obecnímu hospodářství trochu ulehčilo.

Kromě řádných vojsk se krajem potulovaly ozbrojené loupežné tlupy, které byly neustálou hrozbou. Do měst přicházeli skupiny zbídačelých poddaných, bezzemků a nádeníků. Těm nezbyvalo nic jiného než žebrota. Množí se i průchody a krátkodobá ubytování pravidelných žoldnéřských vojsk. V červenci **1639 obsadili Kolín Švédové**. Po odchodu Švédů řádila v kraji zase **vojska císařská**. **1643** táhl krajem na svém pochodu ze Saska k Vídni **švédský generál Torstenson, jehož vojska poplenila zejména Kolín**. Další **vpád Švédů** přinesl rok **1645**; znamenalo to nové odvádění potravin. To samé pak vyžadovalo i císařské vojsko, které bylo vysláno proti nim. Tak to trvalo až do posledního roku třicetileté války, která obzvláště těžce dolehla na náš kraj. Kolín se třeba ještě 11.října **1648** dočkal kruté **vojenské exekuce**; 200 švédských rejtářů zde po dva dny bezuzdně **drancovalo**. Konečně byl koncem října 1648 uzavřen tak dlouho očekávaný mír. Z celého Českého království byly **nejvíce postiženy právě střední Čechy, kde se odehrálo nejvíce šarvátek a kudy prošlo nejvíce vojsk**. 1654 bylo v Kolíně pouze 116 domů obydlených a 50 pustých, k tomu 37 obydlených a 5 spálených domů židovských. Největší zkázu zaznamenala všechna čtyři kolínská předměstí. Následky třicetileté války se nejvíce dotkly prostých lidí, především poddaných. Velké škody zaznamenalo také obyvatelstvo. Celkový počet **Kolíňanů klesl** oproti předválečnému stavu z 3 000 lidí na pouhých **1 300**. Změnilo se také národnostní složení obyvatelstva. Do Kolína se dostaly nové rody ze všech koutů Evropy. Usadilo se zde i mnoho rodin **německých**, ale ráz města zůstával nadále český a úředním jazykem čeština. Městské rady na Kolínsku měly mnoho neodkladných úkolů, jako opravu městských hradeb a bran, mostů, veřejných budov, jezů, rybníků, šenkovních domů i budovy radnice. Bylo třeba opravit a osadit obecní dvory, které byly všude v žalostném stavu, uvést do pořádku špitály, obecní lázně, opravit kostely a školy. Znamenalo to další zadlužení. Nad to se opakovaly obvyklé pohromy – povodně, mory a požáry. Během války byla **dokončena úplná rekatolizace** českých zemí. Objevují se nové mnišské řády – františkáni a kapucíni. V Kolíně byl kapucínský klášter založen na místě bývalých, většinou pustých dvorů a chalup před Horskou branou v roce 1667.

Židé v tomto období

Bouřlivá léta českého stavovského povstání a třicetileté války se poměrně málo dotkla kolínských Židů. Židovští podnikatelé využili nucené emigrace svých křesťanských konkurentů a začali podnikat i v těch odvětvích, která jim dříve byla nedostupná, jako bylo čepování piva a vína, obchod obilím a různá řemesla. Město si muselo od Židů půjčovat peníze, protože jeho důchody byly minimální a různé daně byly předepisovány se stoupající intenzitou. Hlavní dluhy se Kolínským podařilo splatit až v roce 1631, spory se Židy však trvaly dál. Kolínští se je snažili omezovat na všech stranách a užívali k tomu nejrozumnějších záminek. Židům jejich podnikání vynášelo slušné peníze, a tak začali se stavbou nové synagogy. Ta byla postavena ve slohu raného baroka jako halový prostor s galeriemi v přízemí i v patře, kde se měly při bohoslužbách scházet židovské ženy. Vnitřek modlitebny byl zaklenut valenými klenbami a lunetami na pilastrech, klenba ozdobena štukovými rámy s reliéfy ovoce, květů a vinné révy – symbolu života. Na východní straně byl později zřízen portálový barokní oltář pro uschování tóry a koruny. Dodnes patří tato synagoga k **nejcennějším židovským sakrálním stavbám v naší republice**. Při předávání do užívání byla vybavena bohatě vyšíványými oponami a stříbrným náradím.

Stavba nové synagogy upozornila křesťanské řemeslníky a obchodníky na stoupající intenzitu židovského podnikání, a proto jen čekali na příležitost, aby mohli své konkurenty citelně poškodit. Využili k tomu zákazu prodeje masa křesťanům, který Židé překračovali. **3. února 1635 byla rezolucí komorní rady odňata kolínské městské radě nad Židy jakákoliv pravomoc**. Ti byli napříště postaveni **přímo pod královskou komoru**. Pouze v **trestních věcech podléhali kolínskému místnímu soudu**. Do čela správy židovské obce byl zvolen zvláštní primátor se dvěma konšely a několika staršími, kterým byli k ruce písař, pokladník a dva sluhové. Tento systém se udržel až do reformy Josefa II. v roce 1788.

Na druhé straně 18. století přineslo Židům řadu nepřijemných nařízení a omezení. Stát se snažil **regulovat jejich počet tak**, aby byl udržován v celkové výši asi **30 000 lidí** v Čechách a na Moravě. Měli bydlet nejen ve městech, ale i na venkově. Proto někteří Židé města opouštěli, a protože měli minimální možnost získat někde půdu, živili se především jako podomní obchodníci. Protože **počet židovských rodin byl zákonem stanoven na 8 600**, bylo v praxi povoleno ženit se jen prvorozeným synům. Další synové byli odsouzeni k nedobrovolnému celibátu. Neblahý byl pro kolínské Židy rok 1744. Pro podezření, že se za války o dědictví rakouské spojili s Pruskem, se měli všichni do konce ledna 1745 z Čech vystěhovat. Z toho však sešlo, Marie Terezie své nařízení z 18. prosince 1744 odvolala.

Velikou úlevu přinesly Židům reformy Josefa II. Osvícenský císař zrušil nařízení o zvláštním odívání Židů a jejich označení, všem povolil přijmout vlastní příjmení (pokud ho už neměli), uložil vést zvláštní židovské matriky v německé řeči, v židovských školách se mělo německy vyučovat všem předmětům, jinak Židům doporučil navštěvovat normální školy, příp. gymnázia a univerzity. Židé si mohli najímat krámy na hlavních městských ulicích a byty v domech křesťanů, křesťanské domy volně kupovat a brát do nich i křesťanské nájemníky. Mohli si také pronajímat a kupovat zemědělskou půdu, dát učit své chlapce řemeslům a zejména se volně stěhovat i do těch měst, kde dříve bydlet nesměli. Na druhé straně však nebyl zvýšen počet židovských rodin. Nebyly ani sníženy vysoké daně. Nařízeným úředním jazykem se pro Židy stala němčina. Josef II. také podstatně omezil a posléze úplně zrušil židovskou samosprávu. Násilným zaváděním němčiny byla zvýšena izolace Židů oproti okolnímu českému obyvatelstvu. Až v roce 1848 byla všechna omezující opatření postupně zrušena a Židé se stali plnoprávními občany rakouského státu.

17. století – po třicetileté válce

Český feudální **velkostatek** byl v tomto období založen zcela na **robotní práci nevolníků**. Robotní hospodářství přispívalo k izolaci jednotlivých panství a kladlo na **poddané** enormní **požadavky**. Velký ekonomický tlak feudálů na poddané, zvýšený ještě mnohdy přímým **fyzickým násilím ze strany panských úředníků a drábů**, vedl po třicetileté válce k nepřetržitému **boji poddaných proti jejich pánům**. Tento boj má různé formy, od **tajného opouštění gruntů a sbíhání na jiná panství nebo do ciziny, přes zapalování panských dvorů, sýpek a stohů obilí až po selská povstání**. Cílem povstání v roce 1680 bylo dosáhnout zlepšení tehdejších poměrů, především zmírnění robotních povinností a platů. Na Kolínsku nebylo tak ostré a vyhraněné. Poddaní si stěžovali na kolínského purkrabího. Ten si nechal na kolínský zámek zavolat rychtáře, konšely i některé robotníky z kolínského panství, kde jim nechal číst list české komory o trestech, které čekají neposlušné poddané. Proto k dalším akcím poddaných potom už nedošlo.

Krátce po potlačení velkého selského povstání hrozila další válka s Turky. Města Český Brod a Kolín byla opět značně finančně zatížena.

Přelom 17. a 18. století s sebou přinesl relativní klid, takže se země začala ekonomicky opět vzmáhat. Značným zatížením však byly průchody a pobyty četných vojsk, jako ruských v letech 1735 – 1736 a 1748 a pruských v letech 1742 – 1744. V Kolíně navíc často ležela posádkou vojska císařská. Na venkově pokračovaly boje poddaných proti vrchnosti. Byly lépe organizovány, a tak měly naději na úspěch. Na Kolínsku je známé **povstání na červenopečeckém panství**.

18. století

Nejvýznamnějším činem **Marie Terezie Savojské** bylo vydání **privilegia z 24. března 1736**, kterým bylo 408 černokosteleckých občanů, mužů, žen i dětí, **propuštěno z poddanského svazku**.

20. října 1740 zemřel rakouský císař Karel IV., a to bez mužských potomků. **Dědičkou říše se stala jeho dcera Marie Terezie**. I když bylo původně sjednáno **dědictví** všech rakouských zemí i v **ženské linii**, musela Marie Terezie **hájit svůj trůn ve třech válkách**, které proběhly v letech 1741 - 1742, 1744 - 1745 a 1756 - 1763. Mluvíme o **válce o dědictví rakouské a o válce sedmileté**.

27. září 1741 se v Kolíně položilo **císařské dělostřelectvo a pluk hraběte Wallise**. Začátkem prosince se na Kolínsku usadily **francouzské pluky**, ukázali se i **Bavoři a Prusové**. Všechna vojska vymáhala stravu, peníze a píci. Rakousko bylo poraženo a Prusové postupně opouštěli Čechy.

V roce 1744 se však v Čechách objevila **pruská vojska** znovu. Kolínsko muselo také zaplatit svou daň, a to nejen v naturáliích, ale i v koních. Válečné události zavedly do Kolína i pruského krále, který se ubytoval v hostinci "U zlaté štiky". Za svého pobytu zde přikázal opravit kolínský most, po němž pak pruská vojska odtáhla z města směrem na Slezsko.

Po válkách o rakouské dědictví se usadila v Kolíně opět **stálá císařská posádka**. Vojáci a důstojníci byli zprvu ubytováni po jednotlivých domech, později Kolínští vystavěli na náměstí vedle radnice **nová kasárna**. Vedle toho byla v Kolíně zřízena i **vojenská nemocnice**.

V té době se už schylovalo k nové válce, které se pro délku jejího trvání říká **sedmiletá (1756 – 1763)**. Marie Terezie se nikdy nesmířila se ztrátou bohatého Slezska a usilovala o to, aby je získala zpět. Vojska se střetla např. v bitvě u **Lovosic**, kde Prusové zvítězili. K dalšímu střetnutí došlo u **Štěrbohol**, nedaleko Prahy. Další velice významná a rozhodující **bitva** byla **svedena u Kolína**. Habsburskému vojsku velel polní **maršál Leopold Daun**. Jeho vojsko se formovalo na Moravě a po vpádu Fridricha II. do Čech začalo postupovat na Prahu.

Vojska zaujala **polohu mezi Kolínem a Plaňany** a **18. června 1757** zde došlo k velice **krvavé bitvě**. Válečné štěstí kolísalo, až se nakonec přiklonilo na rakouskou stranu. Pruský král ztratil v bitvě u Kolína 13 000 mužů a 45 děl, maršál Daun 9 000 lidí. Habsburské vojsko Prusáky nepronásledovalo, stáhlo se ke Svojsicím a po krátkém odpočinku táhlo osvobodit Prahu. **20. června** začala pruská vojska ustupovat z Prahy a vůbec z Čech do Slezska a Pruska. I když válečné události probíhaly v Čechách jen několik týdnů, znamenaly pro obyvatele království **značné ekonomické zatížení**, nehledě už na **ztráty na lidských životech**.

Sedmiletá válka skončila 15. února 1763. Marie Terezie se s konečnou platností zřekla Kladska a Slezska, Prusko zase muselo vyklidit Sasko. **Na konečném vyznění války měla nemalý podíl i bitva u Kolína, která zabránila roztržení českých zemí a jejich zábor dravým pruským militarismem**. Po válce mohli konečně obyvatelé českých zemí žít **několik let v poměrném klidu**. Vídeňská vláda i panovnice samotná se poučily z celkového rakouského neúspěchu. Výsledkem bylo vyhlášení **řady správních, ekonomických i kulturních reforem**. Zvláště významné bylo **zrušení jezuitského řádu a zavedení triviálního školství**; školy měly být zřízeny prakticky všude tam, kde byla fara. I když prvními učiteli byli většinou vysloužilí vojáci, byl tak dán základ k první generaci české inteligence, která pak sehrála významnou roli v začínajícím národním obrození.

Války a reformy Marie Terezie však také u nás urychlily pronikání kapitalistických prvků do výroby. Pro průmyslový vývoj českých zemí byl důležitý **rozvoj manufaktur**. Rozvoji průmyslu však neodpovídal **rozvoj zemědělství, přežívá robotnický a nevolnický systém**. Tyto poměry nutily poddané, zejména sedláky k častým revoltám až vzpourám, které nakonec **vyústily v mohutné selské povstání v roce 1775**, které v základech otráslо feudálním řádem a otevřelo cestu k dalším hlubokým reformám.

Úrodné Kolínsko nebylo až tak postiženo neúrodou a hladomorem v letech 1771 – 1772, proto se zde setkáváme jen se stížnostmi na roboty, odnímání půdy a na vysoké pokuty. Na kolínském panství se osvědčila **raabizace**, a tak Marie Terezie roku 1777 schválila, aby byl Raabův systém bezprodlení zaveden ve všech královských městech. 23.ledna 1778 uzavírá v tomto smyslu **Raab** smlouvu s městem Kolínem. K sestavení a podepsání konečné smlouvy došlo **12.září 1780**. (**Raabizace = parcelace vrchnostenských dvorů a zrušení roboty**) Raabizace byla nesporným pokrokem a přinesla řadu pozitivních výsledků. Dala základ ke vzniku početné vrstvy poměrně svobodných rolníků, populačnímu růstu obyvatelstva českého původu i růstu domů. Zvýšila se intenzita zemědělské výroby i počet dobytka.

Koncem 18.století dochází vlivem tereziánských a později josefinských reforem v našich zemích k důležitým změnám. Např. byla pro jednotlivé země zřízena tzv. **gubernia**. Byl pořízen nový **katastr**, který měl zajistit **spravedlivější rozdělení berně na poddané**. Začínají také **soupisy obyvatelstva**. Významné byly **reformy školské a církevní**. Na reformy tereziánské plynule navazují **reformy josefinské**. **Císař Josef II.** vycházel při jejich vyhlášení z myšlenek osvícenského absolutizmu s **cílem posílit monarchii**, dát jí centralizovanou správu vykonávanou právnícky vzdělanou byrokracií. Tam také směřovalo **preferování němčiny jako jediného státního jazyka**.

1.září 1781 byly **omezeny vrchnostenské pravomoci nad poddanými**, bylo zmírněno dosavadní tvrdé trestní řízení proti nim. Vrchnosti, které ukládaly svým poddaným neoprávněná přeměna, měly být trestány a poddaným musely nahradit všechny způsobené škody. **13.října 1781** byl **vyhlášen známý patent toleranční**, který povoloval luterské, kalvínské a pravoslavné vyznání. Katolické náboženství zůstalo nadále vládnoucím. Na Kolínsku vznikly toleranční sbory, v samotném Kolíně však k tomu došlo až v roce 1868.

1.listopadu 1781 byl **vyhlášen patent o zrušení nevolnictví**. Poddaní mohli uzavírat manželství bez svolení vrchnosti, nevolníci nebyli připoutáni k půdě, poddaní se mohli dle libosti vyučit řemeslu a hledat si obživu, patent rušil povinnost dospělých nevolnických dětí pracovat několik let “ na panském ” a povinnost sirotků sloužit vrchnosti omezil na tři roky. Tento patent, ulehčující poddaným, narazil na soustředěný odpor českých a moravských stavů a byl **Josefovým nástupcem Leopoldem II. již na jaře roku 1790 odvolán**.

Cílem **náboženských reforem** bylo **omezit nezávislou moc katolické církve**. Na Kolínsku byly v té době rušeny kapucínské kláštery.

Další **komplex reforem** byl věnován **státní správě**, která měla být centrálně řízena z Vídně, samozřejmě na úkor bývalé moci stavů. **Stavům bylo zcela odňato soudnictví**, a tak učiněn krok k úplnému zrovnoprávnění všech obyvatel před zákonem.

Samotný Kolín prošel nejbouřlivějším vývojem od konce 18.století až do roku 1848.

24.července 1796 byl Kolín postižen **katastrofálním požárem**, jemuž padlo za oběť na 150 domů, kapucínský klášter i s kostelem, budova děkanství, škola, katovna, vojenský špitál a tři městské brány. Těžce poškozen byl i bartolomějský chrám. Stopy po ničivém požáru byly odstraňovány ještě řadu let.

Týden po požáru, **31. července 1796**, se v Kolíně narodil jeden z jeho nejslavnějších rodáků, **zakladatel moderní pantomimy Jean Gaspard Debureau**.

Války proti napoleonským armádám přivedly do našich zemí **řadu cizích vojsk a armád**. Nejvýznamněji se do historie našich národů zapsaly **průchody ruských vojsk**. V Kolíně se poprvé ruští vojáci objevili v červenci a srpnu 1799. Lidé se k ruským vojákům, mluvícím příbuznou řečí, chovali velice přátelsky a s obdivem k mocnému slovanskému státu. Definitivní přesun Suvorovovy armády z Čech započal 28. ledna 1800, kdy starý maršál dorazil do Kolína a ubytoval se v hostinci “U zlaté štiky”. Poslední ruské jednotky pak opustily Kolínsko 10. února 1800.

19. století

K dalšímu pobytu ruských vojsk na Kolínsku došlo v letech 1813 – 1814; Kolín dokonce přivítal i ruského cara Alexandra I.

Průmysl a zemědělství

V Rakousku začíná vzrůstat zemědělský průmysl, a to zejména v českých zemích. Kolínsko se svým převážně zemědělským charakterem nezůstalo v tomto vývoji stranou. Zvyšuje se zde pěstování cukrovky a vznikají první cukrovary.

Kultura

Současně s průmyslovým rozvojem českých zemí po napoleonských válkách probíhá u nás i druhá vlna českého národního obrození. Základem tohoto důležitého procesu byla rostoucí účast lidových vrstev ve společenském, kulturním a posléze i politickém životě.

První obrozenecká vlna je spjata se jmény vlasteneckých buditelů, zabývajících se českou historií a jazykovědou, vydavatelů českého tisku a prvních básníků a dramatiků, se našeho regionu prakticky nedotkla. Obrozenecké snahy se zde projevují až ve čtyřicátých letech a to zejména v ochotnickém divadelnictví a pak v zakládání čtenářských spolků a v soukromém půjčování českých knih a časopisů.

V roce 1811 bylo kolínským ochotníkům povoleno sehrát divadelní představení. Bylo to první české ochotnické představení v Kolíně. Poté se ujali iniciativy kolínští studenti.

Duší ochotnických představení byl známý obrozenecký básník a spisovatel František Jaromír Rubeš. Činnost kolínských ochotníků byla pro národní uvědomování nesmírně významná a vtiskla městu výrazně český charakter.

Železnice

Na zemědělském Kolínsku měla pro pozdější prudký vzestup průmyslového podnikání zásadní význam stavba železnic. Na prvním místě je třeba jmenovat Olomoucko – pražskou dráhu, budovanou v letech 1843 – 1845, která proťala dnešní kolínský okres v úseku Týnec nad Labem – Velim a Klučov – Tuklaty. Výstavba dráhy si právě na tomto úseku, který stavebně podléhal známému vynikajícímu inženýrovi Janu Pernerovi, vyžádala nemálo úsilí a starostí.

Nejvíce potíží přinášelo ovšem vedení trati samotným Kolínem.

Závěr

Tuto práci jsem vypracovala, neboť tajně doufám, že si ji přečte spousta lidí, a že si lidé budou pamatovat alespoň něco málo o městě, ve kterém žijí. Ti co se nenarodili nebo nežijí v Kolíně by se měli zamyslet, kolik toho vědí o svém městě. Myslím, že o Kolíně si bude každý, kdo si tuto práci přečetl, něco pamatovat, ale ostatní města budou opět problémem. Nejkrásnější je, že i když si o městě přečteme všechny knihy, rukopisy, dokumenty apod., stejně nám vždy někdo řekne nějakou „novinku“, o které jste se nikde nedočetli, a která by podle nás určitě v historii chybět neměla. Nikdo totiž nemůže vědět vše. A tyhle novinky jsou většinou zajímavé! Doufám, že se vám má práce líbila. Vím, že tam určitě není všechno, protože jsem zde v těchto časech nežila a tudíž nemohu vědět, co se přesně stalo. Ale myslím, že i přes to jsem se snažila, aby se vám tato práce líbila.

Zdroje: Kolínsko (kniha), Kolín A – Z (kniha), Kolín – Průvodce městem a okolím (letáček), Město Kolín (letáček), Radnice (letáček), Práchovna a zálabská Skála (letáček).

www.seznam.cz, www.google.com, www.centrum.cz, (internet)

Test of knowledges:

- 1) Who was the oldest man on the Kolín region ?
 - a) australopithecus
 - b) homo erectus
 - c) homo sapiens
 - d) homo habilis
- 2) When was the town of Kolín established ?
 - a) 1001 – 1009
 - b) 1173 – 1181
 - c) 1223 – 1231
 - d) 1253 – 1261
- 3) Who was the founder of Kolín ?
 - a) Přemysl Otakar II.
 - b) Jan Lucemburský
 - c) Karel IV.
 - d) Václav II.
- 4) How many teachers learned here to the year of 1600 ?
 - a) 3
 - b) 7
 - c) 12
 - d) 18
- 5) In which street weren't the Jews allowed to live ?
 - a) Na Hradbách
 - b) Kouřimská
 - c) Pražská
 - d) Kutnohorská
- 6) How many people lived here between the 16th and 17th century ?
 - a) 530
 - b) 1530
 - c) 2530
 - d) 3000
- 7) Whose reforms brought a big concession for the Jews of Kolín ?
 - a) Karla IV.
 - b) Václava II.
 - c) Marie Terezie
 - d) Josefa II.
- 8) What was happened 18th of June in 1757 ?
 - a) rebellion of Hussite
 - b) rebellion of Jews
 - c) battle of Kolín
 - d) rebellion of farmer
- 9) Who was the commander of Habsburg troops ?
 - a) Leopold Daun
 - b) Marie Terezie
 - c) Karel IV.
 - d) earl Wallis

- 10) What does „raabizace“ mean ?
a) secrecy
b) kind of food
c) obligation to buy
d) subdivision of suzerain land
- 11) Who was the founder of modern pantomime ?
a) Josef Svatopluk Machar
b) Jean Gaspard Debureau
c) František Rubeš
d) Rudolf Kremlička
- 12) Which of Russian czar attended Kolín ?
a) Alexander I.
b) Alexander II.
c) Mikuláš I.
d) Petr I. Veliký
- 13) When was the railway across Kolín built ?
a) 1815 – 1818
b) 1820 – 1823
c) 1825 – 1830
d) 1843 – 1845
- 14) Who was the construction engineer of this railway ?
a) Jan Perner
b) Emil Holub
c) Josef Dobrovský
d) Hugo František

Correct answers:

1. c), 2. d), 3. a), 4. a), 5. d), 6. d), 7. d), 8. c), 9. a), 10. d), 11. b), 12. a), 13. d), 14. a) .